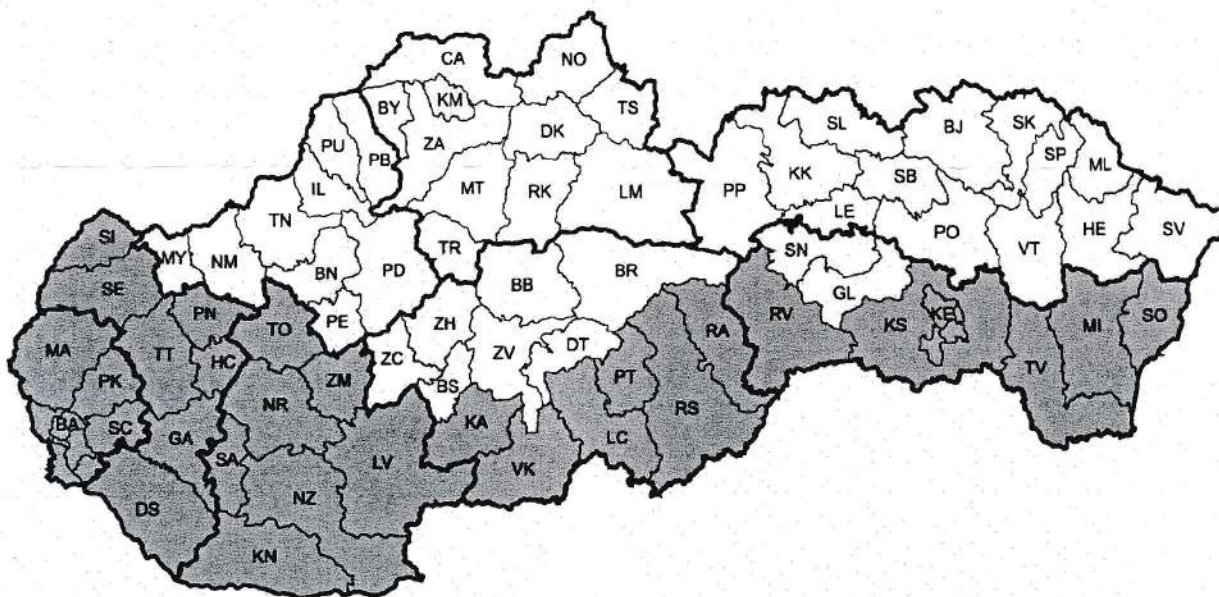

Zoznam rizikových okresov, v ktorých odporúčame vykonať monitoring výskytu mnišky veľkohlavej Turčekovou metódou.

okres Levice	okres Piešťany
okres Nitra	okres Topoľčany
okres Nové Zámky	okres Zlaté Moravce
okres Pezinok	okres Krupina
okres Trnava	okres Veľký Krtíš
okres Hlohovec	okres Lučenec
okres Galanta	okres Rimavská Sobota
okres Dunajská Streda	okres Košice
okres Bratislava	okres Trebišov
okres Skalica	okres Michalovce
okres Senica	okres Sobrance
okres Malacky	okres Vranov nad Topľou
okres Senec	okres Poltár
okres Komárno	okres Rožňava
okres Šaľa	okres Revúca

Usmernenie k monitoringu populačnej hustoty mnišky veľkohlavej (*Lymantria dispar*)

Mniška veľkohlavá predstavuje u nás najvýznamnejšieho defoliátora dubových porastov. Gradácie bývajú veľkoplošné, trvajú 2-3 roky, v rámci celého Slovenska maximálne 5 rokov a periodicky sa opakujú každých 6 až 10 rokov. Ohniská vznikajú v redších, starších, výmladkových, najmä cerových porastoch (slt. *Carpineto quercetum*), odkiaľ sa kalamita šíri do okolia (PiQ, Q, CQ, FQ, CaQ a Tac). Najviac ohrozenými drevinami sú všetky druhy dubov, topol'ov a vrb a tiež hrab, lipa, agát, breza, smrekovec a ovocné dreviny. Pri kalamitnom premnožení môže napádať aj ďalšie druhy lesných drevín a môže poškodzovať aj poľnohospodárske kultúry.

Vývojový diagram mnišky veľkohlavej (*Lymantria dispar*)

ŠTÁDIUM	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Vajíčko	■								■			
Larva				■		■						
Kukla						■						
Imágo							■					

Kontrola: Kontrola početnosti sa vykonáva podľa STN 48 2715. Najpoužívanejšou je **Turčekova metóda**. Je založená na zistení počtu vaječných znášok na 100 stromoch (kmeňoch) – vybraných náhodne v poraste a vypočítaním priemerného počtu znášok pripadajúcich na jeden kmeň. Metódu možno použiť od septembra do februára nasledujúceho roku. Kontroluje sa prítomnosť vaječných znášok na kmeni stromu. Je potrebné odlíšiť staré znášky (ktoré sa nepočítajú) od nových (ktoré sa počítajú).

Obrázok 1. Nová znáška, ktorá sa zarátava ako 1 ks. Má svetlo hnedo okrovú farbu. Po dotyku prstom je tvrdá. Je tvorená malými „gulôčkami“ – vajíčkami škodcu. V jednej znáške ich môže byť aj 1000 ks.

Obrázok 2. Staré znášky (4 ks), ktoré sú už bez vajíčok a preto sa nezarátavajú. Majú svetlo okrovú farbu. Po dotyku prstom sú mäkké. Na povrchu bývajú viditeľné maličké otvory, ktoré zanechali húsenice, ktoré sa z nich vyliahli.

Kontrola sa vykonáva v cerových, dubových a zmiešaných porastoch - v každom lesnom komplexe so zastúpením duba a cera nad 50 %, a to najmä v porastoch slt. *Carpineto-Quercetum* a v dubovo hrabových porastoch a topol'ových plantážach. Postupovať podľa STN 48 2715.

Aby bolo možné podrobne zmapovať situáciu v rámci Slovenska a v dostatočnom predstihu plánovať systém obranných opatrení pre rok 2019 každý subjekt obhospodarujúci lesy

Postup vkladania údajov na stránku <http://www.los.sk/mm>

Vytvorenie bodu = vloženie informácie o početnosti škodcu

1. Na paneli editora kliknite na tlačítko „Mapovanie“
2. Zadáajte heslo: Mniska2018.
3. Kliknite na tlačidlo Vložiť bod.
4. Následne je možné kliknúť na jeden alebo viacero porastov. Na obrazovke sa v mape zobrazí jeden alebo viacero červených bodov.
5. Kliknite na tlačidlo Uložiť.
6. Zobrazí sa okno, kde vložte svoj telefón, mail a počet znášok (priemerný počet znášok).
To sa zaznamená pre všetky pred týmto úkonom vyznačené body.

Priemerný počet znášok mnišky veľkohlavej sa vyráta z celkového počtu znášok zistených na 100 náhodne vybraných stromoch v poraste (Turčekova metóda). Príklad: Ak bolo na 100 náhodne vybraných stromoch zistených spolu 20 znášok, priemerný počet, ktorý sa uvedie do popisu bodu bude $20 : 100 = 0,2$.

Odborná pomoc: Ing. Milan Zúbrik, PhD. zubrik@nlcsk.org

Technická podpora: Ing. Marcel Dubec, dubec@nlcsk.org

Kontakt:

Národné lesnícke centrum
Lesnícky výskumný ústav Zvolen
Stredisko lesníckej ochrannárskej služby
Lesnícka 11
969 23 Banská Štiavnica
Tel: +421 903 401 839

www.los.sk
los@nlcsk.org

v rizikovej oblasti prostredníctvom svojho OLH skontroluje populačnú hustotu mnišky veľkohlavej v svojich porastoch Turčekovou metódou. Následne OLH zaznamená údaj o početnosti podľa porastov do formulára umiestneného na internetovej stránke <http://www.los.sk/mm>. Údaje treba zaznamenať čo najskôr. Ale najneskoršie do **31. januára 2019**.